

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

סיכום פרק טז'

קרח ועדתו

טענת קרח ועדתו וחטאם (א'-ג):

כל העם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה ומדוע לקחתם לעצמכם אתה ואהרן, שני אחים מאותה משפחה, גדולה מיוחדת ושמתם עצמכם למנהיגים עלינו.

- **הגורם לטענתם וחטאם:** קנאת קרח בנשיאותו של אליצפן בן עוזיאל, שהיה בנו של צעיר האחים לבית קהת, בעוד הוא עצמו בן יצהר, בנו השני של קהת, ולא קבל תפקיד מיוחד (רש"י).
- **הצטרפות דתן ואבירם ואון בן פלת:** אנשים אלה היו בני שבט ראובן שהיה שכן לבני קהת – אלו ואלו חנו מדרום למשכן. "אוי לרשע ואוי לשכנו" (רש"י).

תגובת משה (ד'-י"ט):

- **נפל על פניו.**
- **דבור ראשון - אל קרח ועדתו:** ה' יראה מיהו שנקבע על ידו להיות הקדוש לו.
- **הדרך:** מבחן המחנות. כולם ישימו במחנותיהם אש וקטורת ומי שה' יקבל קטורתו הוא האדם שבחר בו ה'. (מי שלא נבחר ע"י ה' ימות כי אסור לזר להתקרב לקדש).
- **דבור שני - אל קרח והלויים:** "המעט מכם כי הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל" וגו' – אתם כבר נבחרתם לתפקיד מיוחד בתוך עם ישראל ואין בחירתכם עניין של מה בכך.
- פנייתו אליהם באה לאחר שראה שקרח קשה עורף ואינו שומע לדבריו ורצה להציל את שאר בני לוי מלהצטרף אל קרח.
- **משה שלח לקרוא לדתן ואבירם** כי רצה לפייסם בדברים אך הם סרבו לבוא והתלוננו: האם לא מספיק שהעליתנו ממצרים (להם קוראים "ארץ זבת חלב ודבש") להמיתנו במדבר, כי אתה גם נוהג בנו בשררה ואף לא מקיים ההבטחה להביאנו אל ארץ ישראל.
- **פניית משה לה':** "אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעותי את אחד מהם" – לא לקחת חמורו של אף אחד מהם כדרך שנוהגים אנשי שררה לקחת מהעם, ולא הרעותי לאף אחד.
- **פונה שוב לקורח כי עליו לבוא עם עדתו ומחנותיהם בידיהם למחרת אל פתח אהל מועד.**
- קרח ועדתו לקחו מחנותיהם, נתנו בהן אש ושמו עליהן קטורת ובאו לעמוד בפתח אהל מועד.

עונשם של החוטאים (כ'-ל"ה):

- ה' רצה לכלות את כל העדה.
- משה ואהרן התפללו לה' "האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצף".
- ה' אמר למשה (רש"י ע"פ מדרש תנחומא: יפה אמרתם, אני יודע ומודיע מי חטא ומי לא חטא [רק החוטאים יבואו על עונשם]) להזהיר את ישראל מלהתקרב למשכן קרח, דתן ואבירם פן ימותו עמם בחטאם.
- משה מסר זאת לעם והעם זז מהם, אולם דתן ואבירם ומשפחותיהם לא חששו: הם יצאו נצבים – זקופים ובטוחים בעצמם, אל פתח אהליהם.

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

<ul style="list-style-type: none"> • קרח, דתן ואבירם ומשפחותיהם נבלעו באדמה כפי שאמר משה. • מאתים וחמישים האנשים מקריבי הקטורת מתו באש ה'. 		
שאלות ותשובות פרק טז'		
מס' שאלה	שאלה	תשובה
1 טז קרח ועדתו (א')	<p>רש"י לפסוק א': "ויקח קרח", לקח את עצמו לצד אחר להיות נחלק מתוך העדה...</p> <p>א. על איזו שאלה בכתוב עונה רש"י?</p> <p>ב. עיין בפירוש רש"י לפסוק א'. 1. מהן שתי תשובותיו לאותה שאלה?</p> <p>2. כיצד מסביר רש"י את השתתפותם של דתן ואבירם ואון בן פלת במחלוקתו של קרח?</p> <p>3. מהו הרגש שגרם לקרח לחלוק על משה?</p>	<p>א. רש"י עונה על השאלה "מה או את מי לקח קרח", שכן הכתוב פותח ב"ויקח קרח" ולא משלים את המשפט מה או את מי לקח.</p> <p>ב. 1. תשובה אחת: לקח את עצמו לצד אחר משאר העדה להיות במחלוקת. תשובה שנייה: לקח את המצטרפים אליו בדברים, משכם לצידו בלשונו.</p> <p>2. דתן, אבירם ואון היו משבט ראובן, שהיה שכן לבני קהת שממנו בא קרח. מתוך שכנותם וקרבתם הושפעו זה מזה, במקרה זה לרעה.</p> <p>3. הקנאה שאחזה בקרח (לנוכח תפקידי משה ואהרן, בני אותו אב, ואליצפן בן אחיו הצעיר של יצהר אבי קרח) היא שגרמה למחלוקת.</p>
2 טז קרח ועדתו (ג')	<p>עיין בפסוק ג' וברש"י לפסוק ג'. מה הייתה טענתו של קרח כלפי משה?</p>	<p>טענתו של קרח הייתה כי אינם גדולים יותר משאר העם, שכולם שמעו דברים (שתי הדברות הראשונות) מפי הגבורה, ומדוע אם כן לקחו לעצמם תפקידים רמים שני אנשים אחרים?</p>
3 קרח ועדתו (ה' – י"א)	<p>עין במדבר ה' – י"א.</p> <p>א. מהו המבחן שהציע משה לקרח ועדתו ומה רצה להוכיח דרכו?</p> <p>ב. מהן המילים אשר הפנו קרח ועדתו אל משה והחוזרים עתה בדברי משה אליהם?</p> <p>ג. מדוע נאמר שוב בפסוק ח' "ויאמר משה אל קרח" וגו' למרות שהפסוקים הקודמים מדברים גם הם בדברי משה אליו ומבלי שמופיעה לפני כן תגובת קרח ועדתו? היעזר ברש"י לפסוק ח'.</p> <p>ד. מהי הדרך הנוספת בה ניסה משה לשכנע את קרח ועדתו לחזור בהם מטענתם?</p>	<p>א. המבחן הוא שהם יקחו מחתות, יתנו בהן אש וישימו קטורת. האדם שה' יקבל את קטורתו הוא האדם שבחר בו ה' (רש"י: מי שה' יבחר יצא חי ומי שלא יתחייב מיתה). דרך מבחן זה רצה משה להוכיח כי הוא ואהרן לא לקחו לעצמם גדולה, אלא הייתה זו בחירתו של ה'.</p> <p>ב. קרח ועדתו אמרו למשה ואהרן "רב לכם" וגו' (ג') ומשה אמר "רב לכם בני לוי" (ז').</p> <p>ג. משה הוסיף פניה זו לאחר שראה שקרח קשה עורף ואינו מקבל דבריו.</p> <p>ד. מלבד מבחן הקטורת ניסה משה לשכנעם כי בהיותם בני לוי כבר יש להם תפקיד חשוב בעם ישראל, תפקיד שנתן להם ה' והבדילם משאר עדת ישראל.</p>
4 טז ע"פ שאלת בגרות קרח ועדתו (י"ב – כ"ב)	<p>א. כיצד מתייחס משה לדתן ואבירם ומהי תגובתם? (פסוקים י"ב – י"ד ורש"י לפסוק י"ב)</p> <p>ב. מהי כוונת משה באמרו "לא חמור אחד מהם נשאתי" (ט"ו ורש"י), אצל איזה מנהיג ראינו טיעון דומה בספרי נביאים ראשונים והיכן?</p>	<p>א. משה ניסה לפייס את דעת דתן ואבירם בדברי שלום ולא חשש על כך שהם אלו שצריכים לבוא אליו ביוזמתם אלא פתח הוא ביוזמה לקרוא להם, אולם תגובתם הייתה סירוב לבוא אליו וכן טענו שלא רק שהעלה אותם ממקום "בטוח" (מצרים – אותה הם מכנים "ארץ זבת חלב ודבש") אל המדבר הקוטל בהם, אלא אף השתרר עליהם ולא הביאם לארץ המובטחת.</p>

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

<p>ב. משה לא נטל חמורו של אף אחד מהם כדרך אנשי שררה לקחת מהעם. טיעון דומה ראינו אצל שמואל (שמ"א י"ב, ג) "הנני ענו בי... את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי" וגו'.</p> <p>ג. עכן מעל בחרם יריחו ובעקבות זאת נגפו ישראל בעי (יהושע פרק ז') עד שנתגלה מי המועל ונענש ונצחו ישראל בקרב העי השני.</p>	<p>ג. "האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצף" (כ"ב). היכן מצאנו בספרי נביאים ראשונים כי עם שלם נחל תבוסה בעקבות חטאו של אדם אחד?</p>	
<p>דתן ואבירם לא שבו ממעשיהם, לא בפניית משה הראשונה אליהם ולא לאחר שאמר משה לאנשים להתרחק מאהליהם פן יספו, אלא יצאו בגאווה ובטחון וקומה זקופה שלא במקומה.</p> <p>ב. "ואם בריאה יברא ה'" (ל').</p> <p>ג. קרח, דתן ואבירם ובני משפחותיהם נבלעו באדמה ומאתים וחמישים האנשים מתו באש ה'.</p>	<p>א. "ודתן ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם" (כ"ז). מה מלמדת המלה נצבים על דתן ואבירם בשלב זה? (רש"י).</p> <p>ב. מהי המלה המתארת כי פתיחת האדמה את פיה לבלוע את האנשים החוטאים הינה נס?</p> <p>ג. מה היה עונשם של קרח ועדתו ומה היה עונשם של מאתים וחמישים מקריבי הקטורת?</p>	<p>5 טז קרח ועדתו (כ"ג-ל"ה)</p>